

S:t Andreas kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2015-12-04

jais
arkitekter

—

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

S:t Andreas kyrka, Helsingborg

Maria församling, Helsingborgs kontrakt, Lunds stift
Helsingborg socken, Maria Park 35, Helsingborg stad, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

S:t Andreas kyrka, tidigare sjukhuskyrka, ligger på före detta S:ta Maria sjukhusområde i norra delen av Helsingborg.

Helsingborgs stad köpte 1908 lantbruksmarken kring Pålsjö gård där man senare planlade sjukhus, kyrkogård, krematorium, rekreationsområde och bostäder. 1917 beslöt riksdagen att ett hospital för sinnessjuka skulle byggas i Helsingborg. Sjukhusområdet planerades och ritades av medicinalstyrelsens arkitekt Carl Westman och byggdes 1920-1927. Kyrkan med inredning var dock klar 1928. Området låg utanför staden men blev lättillgängligt genom spårvägsförbindelse. Carl Westman (1866-1936) var utbildad på Tekniska högskolan och Konstakademien i Stockholm och arbetade därefter två år i USA. Åter i Sverige startade han eget kontor och ritade ett flertal villor. 1909 vann han tävlingen om Stockholms rådhus, vilket tillsammans med Röhsska konstslöjdmuseet i Göteborg räknas som hans mest kända verk. 1916 anställdes han som medicinalstyrelsens arkitekt och ritade flera sjukhus t ex Beckomberga och Radiumhemmet. Han arbetade i nationalromantisk stil som övergick i nyklassicism och vidare till funktionalismen.

Westmans efterträdare som medicinalstyrelsens arkitekt var Hakon Ahlberg som ritade personalbostäder, gymnastik- och terapibyggnad på sjukhusområdet mellan 1948 och 1960. Ahlberg var funktionalist och byggnaderna har inga historiska referenser. Dessa byggnader uppfördes utanför den centrala "borggården".

1966 övergick S:ta Maria sjukhus till Malmöhus läns landsting. 1993 avvecklades mentalsjukhuset och området bytte namn till Maria Park. Verksamheten i kyrkan upphörde därmed för att öppna igen 1999. De gamla sjukhusbyggnaderna omvandlades till friskolor, kontor och bostäder. Bebyggelsen på sjukhusområdet kompletterades med nya bostäder ritade av bland annat Arkitektlaget, Arkitekturkompaniet och Malmström/Edström arkitekter. Mariastaden, öster och norr om sjukhusområdet, började byggas 1995 och utbyggnaden pågår fortfarande med både villor och flerfamiljshus.

Westmans sjukhusområde är planerat runt en perfekt symmetrisk strikt huvudgård, kring vilken områdets byggnader är placerade likt en mellansvensk bruksort. Längs en centralaxel ligger två grindstugor, en herrgårdsliknande administrationsbyggnad med klocktorn i söder, en borggård med spegeldamm och kyrka och längst i norr en ekonomibygnad. Längs borggårdens östra och västra sidor ligger sjukhuspaviljongerna i två och tre våningar. Gården har spikraka gångar kantade med trädrader. Sjukhuset hade även eget tvätteri, växthus, öppna solpaviljonger, personalbostäder, vattenverk och park som tillsammans utgjorde ett eget samhälle utanför staden. Utanför borggården är planeringen mindre strikt och har mer karaktär av engelsk park med små skogsdungar mellan husen. Under byggnaderna finns ett kulvertsystem som förbinder husen med varandra. Husen är uppförda i rött tegel med putsade partier, småspröjsade fönster och tegeltak. Stilen är främst 1920-tals klassicism med drag av nationalromantik.

Entrén till fd sjukhusområdet.

Borggården mot söder.

Fd sjukhuspaviljongerna på borggården.

Mot borggårdens raka trädrader.

Kyrkan ligger på borggården omgiven av gräsmattor, en damm och raka gångar och trädrader. Ingen kyrkogård omger kyrkan. Kyrkan ligger i nord-sydlig riktning. Den strikt symmetriska planen för sjukhusområdet var viktigare än att placera kyrkan i det sedvanliga läget med koret i öster. En grusad halvcirkelformad grusplan är kyrkans

förplats. Husen runt borggården där kyrkan ligger har idag nytt innehåll men dess struktur är helt intakt. Ingen ny bebyggelse är uppförd på borggården efter 1928. Träden är däremot bytta från oxel till pelaravenbok och dammen är inte längre fylld med vatten.

Kyrkobyggnaden

S:ta Maria mentalsjukhus med tillhörande sjukhuskyrka, nuvarande S:t Andreas kyrka, uppfördes 1920-27 efter ritningar av Carl Westman. 1928 var kyrkans inredning klar och kyrkan invigdes och användes sedan av patienter och personal. En byggnadsinventering 1979 av Malmöhus läns landsting klassificerade sjukhuskyrkan till grupp 1 vilket innebar att byggnaden hade synnerligen högt kulturhistoriskt värde och var av byggnadsminnesklass.

1993 avvecklades S:ta Maria sjukhus och bytte namn till Maria Park. Landstinget erbjöd Helsingborgs kyrkliga samfällighet att köpa kyrkan för 1 kr men de avböjde. Kyrkan stängde och avställdes.

1997 köpte Helsingborgs kyrkliga samfällighet S:t Andreas kyrka av landstinget för 1 krona. 1999 togs kyrkan åter i bruk efter att ha varit avställd sen 1993.

2001 togs fyra bänkar bort i kyrkorummet. Taket tjärades och kyrkans portal lagades.

2008 sattes nya takarmaturer upp i kyrkorummet ritade av Wikerstål arkitekter.

2011-13 lades nytt spåntak som tjärades och en handikappramp byggdes till entrén. Putslagning ovanför huvudentrén genomfördes 2013 och utvändig belysning sattes upp vid kyrkan.

Exteriör

Kyrkan ligger i nord-sydlig riktning med huvudingång i söder. Kyrkan består av ett rektangulärt långhus med höga tegelfasader och sadeltak. På norrgaveln finns en halvrund absid. En låg kvadratisk byggnad i nordöst för sakristia är sammanbyggd med långhuset via en liten sadeltäckt byggnadsdel.

Murarna av mörkt rött tegel, skiftande från gulrött till brunrött, är murat i blockförband, vilket betyder vartannat skift kopp, vartannat skift löpare. Sockeln är putsad och svartmålad. Putsade partier finns även runt fönster, dörrar och i olika dekorationer. Absidens fasad har ett putsat sicksackband, två blindfönster samt ett latinskt kors. Under fönstren på långhuset finns en putsad kvadrat med ett tegelmönster av olika symboler, bland annat ett ankare, ett hjärta, en pelikan och en svastika som är en gammal symbol för lycka och sol. En putskvadrat är istället ett litet fönster.

En putsad vulstformad takgesims går längs takfallet. På norrsidan går gesimsen tvärs över gaveln och möter där absidens takgesims.

Kyrkan har två entréer, en sekundär genom sakristian och huvudentrén i långhusets

södra gavel. En bred tresidig trappa och en nygjord ramp, båda klädda med granit, leder till huvudingången. Dörren omges av en portal vars utformning syftar på en tempelgavel. Den har två engagerade kolonner med joniska kapitäl som bär en arkitrav och en fris med räfflade konsoler. Vid gavelhörnen finns stora obeliskformade avslutningar. Sydgavelns stora fönster kröner portalen.

Porten är en utåtgående pardörr. Dörren är en fyllningsdörr av trä utvändigt klädd med koppar. Kopparplåtarna är fästade med stora spik med svagt fyrsidiga skallar.

Kyrkans portal mot söder.

Detalj av portal.

Port klädd med kopparplåtar.

Kyrka och sakristia mot nordöst.

Kyrkan mot väster.

Kyrkans fönster är höga, smala, rundbågiga och omges av putsade, beigemålade omfattningar. Fem fönster finns på västsidan och fem på östsidan av långhuset, dessutom finns ett större rundbågigt fönster ovan portalen i söder. Fönsterbågarna består av profiljärn utvändigt och trä invändigt. Glaset är invändigt katedralglas och utvändigt klarglas. Varje fönster består av fyra spröjsade bågar placerade ovanför varandra. Till toaletten finns ett litet kvadratisk träfönster med en X-formad spröjs som sitter under ett av långhusets fönster. Solbänkarna är av brunmålad plåt. I sakristian finns två rektangulära fönster med spröjsade träbågar. Fönstren omges lika

långhusets av en rundbåge slagen i tegel. Det rundbågiga fältet som bildas ovan fönstren på sakristian är slätputsat och målat.

Kyrkans taklag är inte besiktigt och är bara tillgängligt med skylift.

Långhuset täcks av sadeltak, absiden av femsidigt pyramidtak och sakristian av ett tälttak. Samtliga dessa tak är belagda med träspån sågade i rektangulär form.

Långhusets södra gavel kröns av en kula med ett latinskt kors i koppar. Sakristians tak kröns av ett grekiskt kors i metall. Kopplingsbyggnadens tak mellan långhus och sakristia täcks av kopparplåt i bandtäckning.

Under kyrkan finns en kulvert och pannrum. Dörr till detta finns i kopplingsbyggnaden.

Interiör

Vapenhus

Golvet i vapenhuset är belagt med röda och grå kvadratiska kalkstensplattor. Två av väggarna är putsade och kalkade i gråbeige nyans. I ytterväggen finns infällda nischer för radiatorerna. Väggarna mot öster och väster är träväggar som artikuleras av fyra symmetriskt placerade engagerade kolonner på plintar. Kolonnerna stöder ett bjälklag samt en fris med profilerad list. Mellan kolonnerna finns tre fyllningsförsedda partier varav en utgörs av dörr på vardera väggen. Dessa dörrar leder till orgelläktare respektive toalett. Väggar och dörrar är marmoreringsmålade i grå och gulbeige nyanser.

Taket är av sågade rödbruna brädor med en dekorationsmålning av ett grekiskt kors i en cirkel placerad mitt i taket. Tak och golvlister är marmoreringsmålade.

Vapenhuset med dörr till läktaren.

Barnhörna i långhus. Väggharmatur i skåp.

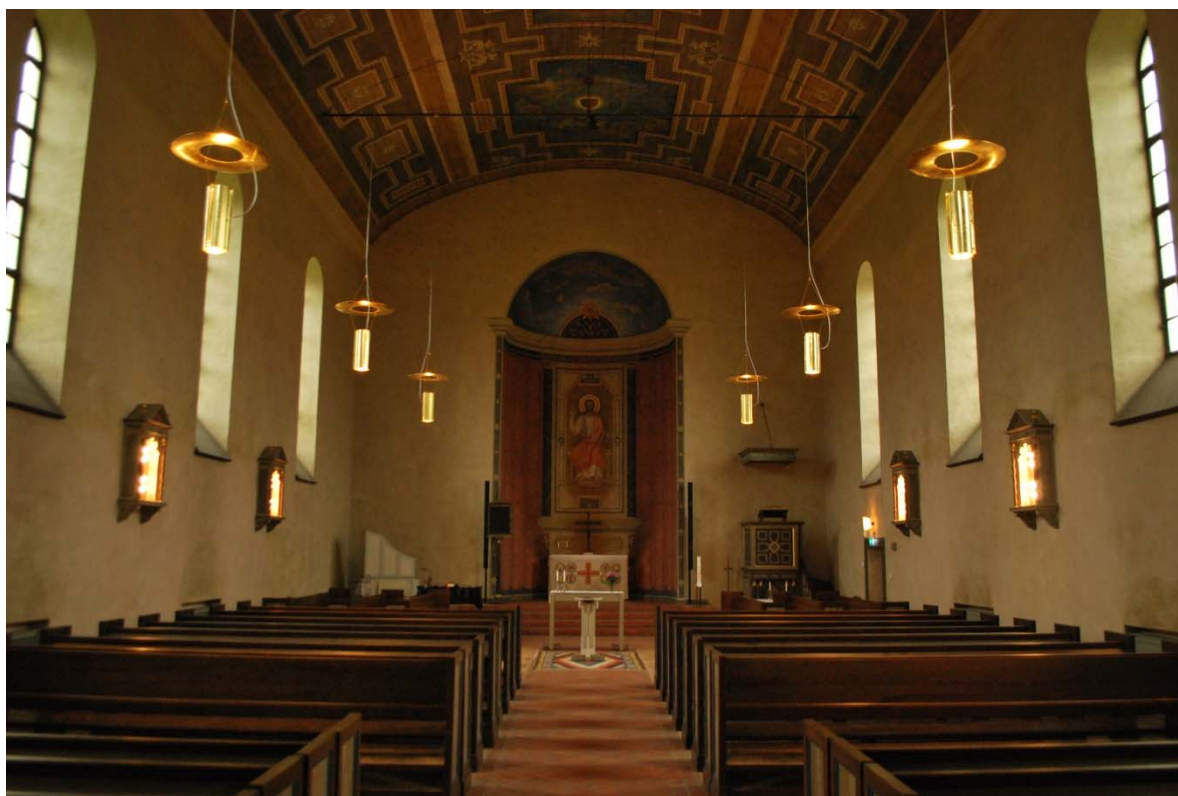
Orgelläktaren nås från en dörr i vapenhuset och trappa och är en del av kyrkorummet med väggar och tak lika detta. På golvet ligger en heltäckningsmatta. Barriären består av täta fyllningar, mot kyrkorummet är barriären utkragande och stöds av profilerade konsoler. Barriärens fyllningar består delvis av diagonalt placerade kvadrater och är marmoreringsmålade. Bakom orgeln finns kyrkans stora gavelfönster som är omgivet

av en arkitektoniskt uppbyggd omfattning av kopplade kolonner med joniska kapital. Kolonnerna står på skåp som döljer radiatorerna. Fönsternischerna har rombiska fyllningar och är marmoreringsmålade.

Toaletten har golv av kalksten lika vapenhuset, tak av vitmålade brädor och har två putsade, vitmålade väggar och två väggar klädda med pärlspont. Innanför toaletten finns ett städförråd som var den tidigare toaletten.

Långhus

Dörren till kyrkorummet är en pardörr av trä och glas. Dörrbladen består av ett ramverk och dess fyllning är dekorerat med ett listverk av kvadrater. Mellan listverket är glas. Dörrbladens långsidor är klädda med skinn fäst med mässingsspik. Dörren omges av breda foder dekorerade med fyllningar av cirklar och rektanglar. Dörr och foder är marmoreringsmålade i grå nyanser.

Långhuset mot absiden.

Långhuset är högt och täcks av ett flackt tunnvalv. Fönstren är mycket högsittande och har katedralglas, ljuset är dämpat. Golvet i långhus och absid är belagt med rött tegel lagt på flatan. Under bänkarna ligger brädgolv av obehandlad furu. Väggarna är putsade och kalkade i en gråbeige färg. Sockeln är av marmoreringsmålade trä.

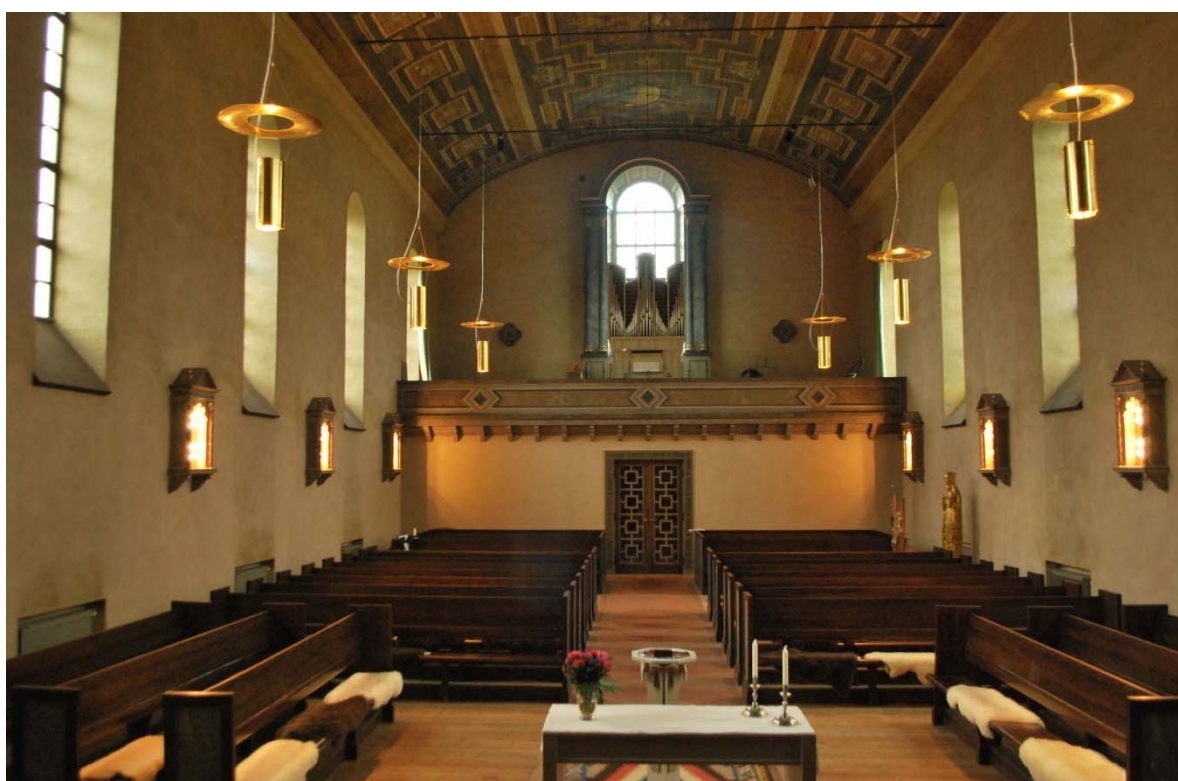
Radiatorerna är placerade i nischer i ytterväggarna.

Bänkarna är placerade på ömse sidor om mittgången och med gångar längs ytterväggarna. De fem nedersta bänkarna är ihopsatta så man ej kan använda dem, pga brandmyndighetens krav på minskat personantal i kyrkan. En öppen plats med

motställda bänkar har skapats i bakre delen av båda bänkkvarteren som inretts till barnhörna. De tre främsta bänkarna i varje kvarter har vänts mot mittgången och här har skapats ett nytt kor med ett nytt altare och ny dopfont.

Kyrkorummets trätunnvalv har temperamålningar av konstnär Filip Månsson. Målningar består av fem fält med olika motiv såsom ett skepp med fyr, ett bergslandskap, en harpa, en kalk och en skog med djur. Bilderna omges av dekorativa lister, åttauddiga stjärnor och akantusblad. Ett profilerat vitt listverk delar vägg och valv. Fyra dragstag av järn är inlagt i valvet. Via ett tvärstag fäster de i tunnvalvets mittpunkt som sammanfaller med de målade stjärnornas mittpunkt.

På väggarna sitter armaturer utformade som skåp med glödlampor. I taket hänger pendelarmaturer.

Långhuset mot orgelläktaren.

Absid

Det ursprungliga koret finns i absiden som ligger fyra steg högre än långhuset. Absiden har ett fast altare intill väggen vilken är täckt med kalkmålningar. Altartavlan, föreställande Jesus är målad direkt på väggen. Bilden omges av en draperimålning i rödrosa. I hjälmvalvet som täcker absiden är målat en molnhimmel med stjärnor och fåglar. Hjälmsvalvet och väggen delas av ett kraftigt listverk marmorerat i vitt och grått.

Sakristia med hall

Hallen, mellan kyrkorum och sakristia, har tegelgolv och sockel lika kyrkorummet, tak av sågade brädor, putsade och målade väggar. Ovan dörren finns målat en texttavla med namnen på de som målade kyrkan 1928. I hallen finns en ytterdörr och två innerdörrar till sakristia respektive kyrkorum.

Sakristian har golv av lackerade furubrädor och tak av sågade brädor som är dekormålade. Väggarna är putsade och vitmålade. Taklisten är hålkälad och marmoreringsmålade. Inbyggda skåp för textilförvaring täcker östväggen.

Inredning och inventarier

Altaret, från 1928 av Carl Westman, är av trä vars sidor består av fyllningar som är marmorerade. Ovanpå ligger en sekundär kraftig altarskiva av lågerhuggen kalksten. Skivan sticker utanför det ursprungliga altaret och stöds av tunna regler uppbyggda utanför altaret. Konstruktionen ser provisorisk ut. Altaret är helt inklätt i tyg.

Altare 2 av gråmålat trä är enkelt uppbyggt av två sidoskivor med en täckande träskiva. I nederkant är påsatt stora plåtbeslag med hjul. Altaret kommer från nerlagda Stenbockskyrkan.

Altartavlan från 1928 är målade direkt på väggen och föreställer Jesus med gloria sittande med en bok i vänster hand och lyft högerhand.

Altarskrank 1, från 1928 av Carl Westman, är rak och av marmoreringsmålade trä med fyllningar av diagonalt ställda kvadrater. Utformningen korresponderar med t ex läktarbarriären och psalmtavlan. Knäfall och överliggare är klädda med gulmulerat tyg. Skranket är undanställt längst bak i långhuset.

Altarskrank 2 av gråmålade brädor med en enkel överliggare. Knäfallet är klätt med svart skinn. Skranket är undanställt längst fram i långhuset bakom kororgeln.

Dopfont 1 är av vitmålat trä. Foten består av ett krysstativ med ett rakt skaft från vilket övre del utgår fyra armar som bär en åttasidig insats för dopfatet. Funten kommer från Ringstorpskyrkan.

Dopfont 2 är av gjuten betong. Cuppan är åttkantig, liksom det smala skaftet och foten. Funten står i vapenhuset och kommer från Stenbockskyrkan.

Predikstolen med baldakin, från 1928 av Carl Westman, är av målat trä. Fot, korg och baldakin har firsidig form. Korgen har två raka sidor dekorerade med listverk och olika kvadratiska former. Foten är målade för att ge en illusion av en murad sockel med en rundbågig muröppning framtill. Framför öppningen är placerade två kopplade kolonner med stiliserade korintiska kapitäl som bär främre delen av korgen.

Altartavlan.

Predikstolen.

Takmålning.

Bänkinredningen, från 1928 av Carl Westman, är öppen med sits och ryggbreda ådringsmålade i brunt. Gavlarna är rektangulära med marmorerade fyllningar i grått, vitt och brunbeige med blå lister.

Orgel från 1964 är tillverkad av Marcussen&søn. Orgeln har åtta stämmor fördelade på en manual och pedal.

Den femdelade fasaden har synliga pipor och är ådringsmålade i olika beige nyanser. Mittpartiet är högst, flankerat av två lägre partier och de två yttre partierna något högre.

Kororgel av Marcussen&søn med fem stämmor. Orgelhuset är marmoreringmålade. Orgeln kommer från sjömanskyrkans tidigare lokal.

Klockor saknas. Inspelat klockljud från Sankt Annas kyrka används.

Övrigt

Vägglampor av trä från 1928, ritade av Carl Westman i tre olika modeller. Åtta armaturer är placerade mellan fönstren i kyrkorummet. Armaturerna är utformade som rektangulära skåp, avslutade med en trekantsgavel upptill. Vid sidorna finns spiralvridna pilastrar. I skåpet finns två fyruddiga stjärnor och kring dem åtta glödlampor. Armaturerna är marmoreringmålade.

Två stycken är placerade i cirkulära murnischer i vapenhuset. Armaturerna har formen av en spira med tre glödlampor.

Två stycken är placerade på orgelläktaren. Armaturerna är utformade som ett fyrpass där varje pass liknar en mussla. I fyrpassets mitt är en kvadrat inskriven och i dess mitt en glödlampa.

Kyrkogården

Kyrkan saknar kyrkogård. Beskrivning av omgivningen finns under kyrkomiljön.

Kulturhistorisk karaktärisering för Sankt Andreas kyrkoanläggning

Kyrkans höga kulturhistoriska värde kan sammanfattas i tre punkter. Den värdefulla miljön runt kyrkan, kyrkans arkitektur av en betydande arkitekt och den mycket välbevarade byggnaden och inredningen ner på detaljnivå.

Kyrkan ligger på före detta Sankta Maria mentalsjukhusområde som är ritat av Carl Westman. Området utgjorde ett samhälle i miniatyr och stod färdigt 1927. Miljön är strängt symmetriskt uppbyggd kring en borggård där kyrkan ligger i mittaxeln i norra delen av gården, administrationsbyggnaden i söder och vårdavdelningarna längs öst och västsidorna. Uppbyggnaden har likheter med flera mellansvenska brukssamhällen från 1600-1700-tal där arbetarbostäderna ligger kring mittaxeln mellan kyrka och brukspatronens bostad. Borggårdens strikta planering har barockdrag med sitt samspel mellan trädgård och hus och långa alléer. Utanför borggården är karaktären däremot mer av engelsk park med små trädgångar mellan husen. Husen är byggda i 1920-tals klassicism i rött tegel med putsade partier, småspröjsade fönster och tegeltak. Det finns även influenser av 1910-talets nationalromantik. I både områdets plan och i de enskilda byggnadernas fasader betonas mittaxeln. Entréerna är tydligt markerade med trappa och portaler i byggnadernas mitt. Området utgör en mycket värdefull kulturmiljö och är klassat som riksintresse. Kyrkan ligger på borggården där omgivande byggnader har fått nytt innehåll men områdets struktur och byggnadernas utseende är i stort oförändrade sedan 1928. Inga nybyggnader har tillkommit på borggården. Utanför borggården där läkarvillor och övriga personalbostäder låg har bebyggelsen kompletterats på senare år.

Kyrkans exteriör är intakt sedan uppförandet. Den har ett rektangulärt långhus med en halvrund absid och en låg vidbyggd sakristia. Kyrkans höga murar är av mörkt tegel med putsade dekorativa partier och högsittande smala rundbågiga järnfönster. Taket är belagt med träspån. Huvudentrén är mycket markerad med en portal utformad som en tempelgavel.

Kyrkans interiör är mycket välbevarad med få förändringar och den präglas av 1920-tals klassicism. Vapenhuset har en utformning med två klassicerande träväggar med

marmorerade träkolonner och fyllningar. Taket är av sågade brädor med dekormålning.

Kyrkorummet är inåtvänt med dunkelt ljus och högsittande fönster som man inte kan se ut genom. Taket har ett flackt trätunnvalv dekorerat med målningar och med bra akustik för musik. Rummet är symmetriskt uppbyggt och uppmärksamheten riktas mot det upphöjda koret i absiden med dess stora målning. Proportionerna gör att rummet känns värdigt och högtidligt.

Carl Westman har ritat nästan all inredning i kyrkan och mycket är samkomponerat. Kyrkan är ett allkonstverk där psalmbokstavlan harmonierar med t ex läktarens barriär, gamla knäfallet och predikstolen. Detta stämmer med nationalromantikens arkitekter som påfallande ofta även var möbelarkitekter som t ex Ferdinand Boberg och Ragnar Östberg. Genomgående är alla detaljer speciella och omsorgsfullt utformade som t ex fodret runt dörrarna, fönsteromfattningen runt söderfönstret, marmorerade partier och dekormålade tak.

Alla väggarmaturer är ovanligt utformade, som t ex ett fyrpass utformat som fyra musslor i trä eller armaturskåpen i långhuset. Inredningen är inspirerad av arts&crafts rörelsen med rustik hantverksmässig utformning istället för maskintillverkade produkter. Det finns en helhetsvision av miljön där allt gavs en genuint estetisk prägel. Radiatorerna är infällda, ventilationsgaller är infällt i läktarens fönsteromfattning.

Den nybyggda handikapprampen klädd i samma sten som trappan och med infälld belysning i handledaren är bra anpassad till kyrkan. De lösa bänkarnas förändrade läge har inte skadat kyrkan utan skapat nya ”rum” i kyrkan där en förändrad liturgi med fokus på närhet och delaktighet fått genomslag. De främre bänkarna har mindre fokus på det upphöjda koret.

Den nya armaturen i taket har blivit ett bra tillskott.

Små förändringar vid reparationer blir efter ett tag stora förändringar. Kyrkans kopparklädda port är lagad med felaktig spik istället för den typ som tidigare använts.

Rekommendationer

- Kyrkans omgivande miljö på borggården är mycket viktig för upplevelsen av kyrkan och det är betydelsefullt att värna denna miljö.
- Kyrkans exteriör är i stort orörd och bör värnas. Det träspånklädda taket, de putsade detaljerna, portalens tempelgavel, fönstrens järnbågar, portens kopparklädsel ska särskilt beaktas.
- Kyrkan har en interiör där varje detalj och inredning är helt ritad av kyrkans arkitekt där delarna är samkomponerade som är viktigt att värna.

- Ny teknik måste naturligtvis komma in i en kyrka, men större samordning vid projektering och utförande behövs. Tekniken runt dörren i kyrkorummet till sakristian är ej samordnad. En mängd nya elledningar i vapenhuset hade kunnat döljas bakom en marmorerad taklist.
- Skydd m.m.

Kyrkan skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Kyrkan ingår i riksintresse för kulturmiljövården S:t Maria och riksintresse för kustzonen. Området är utsett av länsstyrelsen som särskilt värdefull kulturmiljö.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, (utkast) opublicerad 2012

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Underhållsplan S:t Andreas kyrka, Helsingborg, Wikerstål arkitekter (2009), Helsingborg

S:ta Maria sjukhus. Historien om ett statligt sinnessjukhus i Helsingborg. Lars-Eric Jönsson, 1991

Helsingborgs bebyggelse 1863-1971. Del VII:3 av Helsingborgs historia. Henrik Ranby, Helsingborg 2005.

Arkitekturguide för Helsingborg, Stadsbyggnadskontoret Helsingborgs stad, 2005

https://sv.wikipedia.org/wiki/Carl_Westman hämtad 2015-06-30

https://sv.wikipedia.org/wiki/Barockens_tr%C3%A4dg%C3%A5rdskonst hämtad 2015-07-01

—

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karakteristik och bedömning av Sankt Andreas kyrka, Helsingborgs kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson (rapportförfattare, inventering och foto), Arkitekt SAR/MSA
Karl Johan Kember (granskare), Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvården

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2015-06-24

Färdigställd rapport: 2015-12-04

Sankt Andreas kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme: Murverk – tegel
Murverk – blockförband

Fasadmaterial: Tegel
Puts

Fasadkulör: ofärgad

Takform: Sadeltak
Pyramidtak
Tälttak

Taktäckningsmaterial: Spån-sågad
Plåt-koppar

Byggnadsdel: Långhus
Absid
Sakristia